



לקריאת הגרסה האנגלית המלאה: 10.1787/9789264225442-en

מבט על מדיניות החינוך 2015 מימוש רפורמות

תקציר בעברית

יותר מ-12% מן ההוצאה הציבורית במדינות ה-OECD מושקעים בחינוך. ואולם, כפי שמראים סקרים בינלאומיים דוגמת התכנית להערכת תלמידים בעולם (PISA) של ה-OECD, קיימת שונות רבה באופן השימוש בכסף ובתוצאות שהוא מניב. המהדורה הראשונה, מהדורת 2015, של "מבט על מדיניות החינוך: מימוש רפורמות" נועדה לעזור לקובעי מדיניות ולבעלי עניין אחרים בתחום החינוך ללמוד כיצד עמיתיהם בארצות אחרות נענים לאתגרים משותפים, מהוראה לאוכלוסיות תלמידים מגוונות ועד הנהגת צעדים המטילים על בתי ספר אחריות ללימודים החינוך שהם מספקים. הדו"ח מציע מבט מפורט על כ-450 רפורמות חינוך שאומצו במדינות OECD שונות בין השנים 2008 ו-2014. גם אם המדיניות האמורות גובשו בהקשרים ספציפיים, הן יכולות לשמש כמקור השראה לקובעי מדיניות המחפשים אחר דרכים אפקטיביות לשפר את מערכות החינוך בארצם.

מגמות במדיניות חינוך

כמעט אחד מכל חמישה תלמידים בני 15 במדינות ה-OECD אינו רוכש את המיומנויות המינימליות הדרושות לצורך השתתפות מלאה בחברה של ימינו. כ-16% מן הרפורמות האחרונות מתמקדות בהבטחת איכות והגינות בחינוך. מדינות רבות נתנו לאחרונה עדיפות לצעדי מדיניות התומכים בתלמידים מעוטי יכולת או בבתי ספר עם אוכלוסיית תלמידים מגוונת. עם מדיניות אלה נמנות התמיכה שנותנת ניו-זילנד לאוכלוסיות המאורים והפסיפיקה החיות בקרבה, תכנית ה-Pupil Premium של אנגליה וחוק הסובסידיות המועדפות של צ'ילה. אוסטרליה ופולין, מצדן, התמקדו לאחרונה בהגדלת מספר הנרשמים למסגרות חינוך וטיפול לגיל הרך ובשיפור איכותן.

כ-29% מצעדי הרפורמה שנבחנו בדו"ח נועדו להכין תלמידים טוב יותר לקראת העתיד. לצורך כך, מדינות רבות התמקדו בשיפור האיכות והרלוונטיות של תכניות הלימודים וההכשרה המקצועיים (VET) שלהן או בהרחבת המערכות שלהן להכשרה וחניכות במקום העבודה. פורטוגל הנהיגה אסטרטגיית VET מקיפה, בשעה שדנמרק ושבדיה ערכו רפורמות בתכניות ה-VET שלהן. מדינות רבות הנהיגו גם צעדי מדיניות שמטרתם להבטיח כי תלמידים יוכלו למצוא עבודה או להשתלב בלימודי המשך. בנוסף לכך שנו מערכות הסמכה לאומיות, לעתים קרובות בשיתוף עם האיחוד האירופי, לצורך הגברת השקיפות לרוחב מערכות חינוך.

עוד התמקדו מדינות בשיפור בתי הספר (24% מצעדי הרפורמה שנבחנו בדו"ח זה נדרשים לנקודה זו), במטרה לפתח סביבות לימוד חיוביות ובמטרה למשוך ולשמר סגל איכותי. מדיניות הקשורות למורים היו לאחרונה בעדיפות: אוסטרליה הקימה את ה-Australian Institute for Teaching and School Leadership, והולנד פיתחה תכנית למורים. צרפת וארצות-הברית התמקדו בשיפור ההכשרה הראשונית שעוברים המורים, ואילו פינלנד אימצה צעדים ליצירת מערכת לפיתוח מקצועי של אנשי סגל בבתי ספר. כמה מן המדינות הנורדיות ויפאן ערכו רפורמות בתכניות הלימודים שלהן.

כדי לנווט במסלול הרפורמה, מסתמכות מערכות חינוך ברמה הבית-ספרית על מדידה והערכה. כ-14% מצעדי המדיניות שנבחנו כיוונו להיבט זה של החינוך. צ'ילה ומקסיקו, למשל, חיזקו את מוסדות ההערכה שלהן. במסגרת פרויקט VALES שלה, הנהיגה איטליה צעדי מדיניות לפיתוח כלים ותהליכים לתמיכה בביצוע הערכות פנימיות וחיזויות של בתי ספר.

בהינתן שניהולן של מערכות חינוך נעשה יותר ויותר מורכב (9% מן הרפורמות במכלול הנתונים הזה נוגעות לסוגיות ניהול), כמה מדינות גיבשו חזון-על למערכות החינוך שלהן (רפורמת ה-Folkeskole של דנמרק, ובקנדה - האסטרטגיות

והעדיפיות שעליהן הוסכם ברמה הלאומית) או לחלופין חידדו תפקידים ותחומי אחריות, בין אם על ידי הקמת מוסדות חדשים או על ידי ארגון מחדש של הסדרי ניהול מקומיים (אסטוניה). רפורמות במימון (12% מכלל צעדי הרפורמה שנבחנו בדו"ח זה) היו נפוצות ברמה המערכתית ("Race to the Top" בארצות הברית, ו-"Investing in the Future" בגרמניה), ברמה המוסדית (תכנית ה-"Dignified Schools" של מקסיקו ורפורמות המימון של בתי הספר בבולגיה) וברמת התלמיד הבודד (ניו-זילנד).

יישום מוצלח של מדיניות

רפורמות בחינוך יכולות להיות אפקטיביות רק במידה שהמדיניות מיושמת היטב. פירוש הדבר הוא שכדי לתמוך ברפורמות בתחום המדידה וההערכה, חייבת להתקיים מסגרת קוהרנטית, עם יכולת מספקת לבצע ולפרש הערכות בכל הרמות של מערכת החינוך. כדי להנהיג בהצלחה חידושים בסביבה הלימודית, עליהם לטפל באופן קונקרטי בבעיות הנוראה ולימוד ספציפיות. וכדי לשפר את איכות החינוך שבתי ספר מעניקים, על צעדי המדיניות להתמקד בשינוי דרכי ההתנהלות בכיתה, תוך יצירת איזון בין לחץ חיצוני ותמיכה, ותוך פיתוח יעדים ארוכי טווח וחתירה אליהם.

באופן כללי יותר, ניתוח של רפורמות נבחרות מראה שהמדיניות האפקטיביות ביותר הן אלה שמתוכננות סביב תלמידים ולימוד, שבונות את היכולות של המורים ושמערבות את כל בעלי העניין. ברוב מדינות ה-OECD, איגודי מורים וארגונים עסקיים, במיוחד, נעשים יותר ויותר מעורבים ביישום המדיניות. איגודי מורים קוראים לדיאלוג מובנה יותר עם הממשלות, בשעה שהמגזר העסקי להוט לבסס קשרים קרובים יותר עם מערכת החינוך.

לא פחות חשוב מכך, הניתוח מראה כי מרגע אימוץ של מדיניות חדשות, המעקב אחריהן הוא זעום. רק 10% מצעדי המדיניות שנבחנו במכלול הנתונים הזה הוערכו כדי לאמוד את השפעתם. מדידת השפעתם של צעדי מדיניות ביתר קפדנות ועקביות לא רק תשתלם בטווח הארוך, אלא גם חיונית לפיתוח אופציות המדיניות המועילות, הישימות והמוצלחות ביותר בתחום החינוך.

© OECD

תקציר זה אינו מהווה תרגום רשמי של ה-OECD.

שעתוק תקציר זה מותר בכפוף לאזכור זכות היוצרים של ה-OECD וכותרת הפרסום המקורי.

תקצירים רב-לשוניים הם קטעים מתורגמים מתוך פרסומים של ה-OECD שפורסמו במקור באנגלית ובצרפתית. ניתן להשיגם ללא תשלום בחנות המקוונת של ה-OECD, בכתובת www.oecd.org/bookshop

למידע נוסף, ניתן ליצור קשר עם יחידת זכויות ותרגומים של ה-OECD, מינהלת ענייני ציבור ותקשורת, בדוא"ל:

rights@oecd.org, או בפקס מס':

+33 (0)1 45 24 99 30

OECD Rights and Translation unit (PAC)

2 rue André-Pascal, 75116

Paris, France

תר האינטרנט שלנו www.oecd.org/rights



Read the complete English version on OECD iLibrary!

© OECD (2015), *Education Policy Outlook 2015: Making Reforms Happen*, OECD Publishing.

doi: 10.1787/9789264225442-en